

ادبیات و جامعه

سارا کورس* / ترجمه دکتر غلامرضا ارجمندی**

ملل مختلف جهان توجه کرده - پیشی گرفته و هم از برداشتهای متأخر نظریه «بازتاب ادبی». با این حال، آنچه تازگی دارد آن اعتبار نسبی است که پژوهش ادبی، در قلمرو رشته جامعه‌شناسی، به دست آورده است. این امر هم متأثر از گرایش روزافزون به فرهنگ در مطالعات جامعه‌شناختی - پس از سالها در حاشیه قرار داشتن آن - ناشی می‌شود (Calhoun 1989) و هم از تأثیر فزاینده مطالعات فرهنگی بر جامعه‌شناسی.

توجه بیشتر به جامعه‌شناسی فرهنگی و پذیرش آن به این معنی است که انواع مسائل و روشهای پژوهشی متعارف در مطالعات جامعه‌شناختی ادبیات هم اکنون به‌طور وسیعی در این رشته (جامعه‌شناسی) پذیرفته شده‌اند. جامعه‌شناسی مرزهای روش‌شناختی خود را، برای مقابله با پوزیتیویسم و قدرت رو به افزایش دیدگاه‌های جایگزینی که فرانوگرایی^۲ پیشنهاد

چکیده: رابطه بین جامعه و ادبیات را می‌توان هم خیلی ساده توضیح داد، مثل اینکه بگوییم ادبیات آئینه تمام‌نمای جامعه، یک نیروی اجتماعی، و یا بخشی از زندگی اجتماعی است؛ هم با قدری سختگیری و تأمل، مانند اینکه ادبیات را قلمروی پیچیده بپنداریم که کشف اشکال متنوع کنش متقابل بین اجزاء و بازیگران مختلف اجتماعی از تواناییهای آن است. بنابراین، نقش ادبیات در جامعه و نقش جامعه در ادبیات بحث‌انگیزی خواهد بود. از آنجا که ادبیات به عنوان آفرینشی با دامنه‌های گسترده زیبایی‌شناسانه شهرت دارد می‌توان از این زاویه نیز به آن پرداخت، هر چند این نگاه به ادبیات داغی بحث را فرومی‌نشانده و سؤالات بسیاری را بی‌جواب می‌گذارد. در مقاله حاضر تلاش شده است رابطه چندوجهی ادبیات و جامعه در چارچوب نظریه‌ها و رهیافتهای مختلف بررسی شود.

کلیدواژه: ادبیات، جامعه، جامعه‌شناسی، نظریه بازتاب، نظریه دریافت، فرهنگ ممتاز، فرهنگ عامه، تولید فرهنگ، آثار اصیل ادبی.

کنجکاوی درباره رابطه بین ادبیات و جامعه پدیده چندان جدیدی نیست. هنوز هم، ما آثار به جا مانده از یونان باستان در این زمینه را می‌خوانیم و به آنها استناد می‌کنیم. برای مثال، افلاطون در جمهوریت، ضمن بحث درباره مفهوم تقلید، هم از رساله ۱۸۰۰ مادام دوستال^۱ - که برای اولین بار به تفاوت‌های ادبی در بین

* Corse, Sarah. M. (2000), "Literature and Society", in Borgatta, Edgar, F., & Montgomery, Rhonda J. V. (Eds.), *Encyclopedia of Sociology* (second edition), New York: MacMillan, pp. 1644-1652.

** عضو هیئت علمی دانشگاه پیام‌نور، سازمان مرکزی
1. Mme. De Staël
2. postmodernism

کسب اطلاع دربارهٔ جامعه بوده است. همچنین، آثار پژوهشی متأثر از رویکردهای سنتی نشان می‌دهند که به تأثیر متقابل ادبیات در شکل‌دهی و خلق عمل اجتماعی نیز تا حدودی توجه می‌شده است. رویکرد قبلی، یعنی این طرز تفکر که ادبیات می‌تواند حاوی اطلاعاتی در مورد رفتار و ارزشهای اجتماعی باشد، به طور کلی به نظریهٔ بازتاب شهرت دارد. متون ادبی، به شیوه‌های مختلف، به عنوان بازتاب‌دهندهٔ اقتصاد، روابط خانوادگی، اقلیم و چشم‌اندازها، ایستارها، اخلاقیات، نژادها، طبقات اجتماعی، رویدادهای سیاسی، جنگها و مذهب جامعه‌ای که این متون را تولید می‌کند توصیف شده‌اند (Albrecht 1954, p.426). بیشتر مردم حداقل با دیدگاه بازتاب درونی^۹ تفسیر اجتماعی روزنامه‌نگارانه آشنایی دارند. برای مثال، وقتی مجلهٔ تایمز عکس آلی مک‌بیل^{۱۰}، مجری برنامه‌های تلویزیونی سرگرم‌کننده، را روی جلد خود چاپ می‌کند و می‌پرسد «آیا فمینیسم مرده است؟» (Times, 1998)، چنین فرض می‌کند که شوی تلویزیونی می‌تواند یک منبع اطلاعاتی در مورد ارزشهای امریکاییها و درک آنها از فمینیسم باشد.

متأسفانه، بازتاب یک استعاره است نه یک نظریه. اندیشهٔ بنیادی پشتوانهٔ بازتاب، یعنی اینکه تأثیر زمینهٔ اجتماعی یک تأثیر فرهنگی بر آن تأثیر امری آشکار است و برای مطالعهٔ جامعه‌شناختی ادبیات امری اساسی است. اما استعارهٔ بازتاب گمراه‌کننده است. بازتاب نظریهٔ نمایشی ساده‌ای از ادبیات را فرض می‌کند که کارهای ادبی، به نحوی شفاف و بدون مشکل، جهان اجتماعی را برای خواننده مستند می‌سازد. در حالی که،

می‌کند، گسترش داده است. در عین حال، تغییر در اهداف و گاه روشها مطالعهٔ جامعه‌شناسانهٔ ادبیات را به آنچه هنوز جریان اصلی این رشته به شمار می‌رود نزدیک کرده است. به این ترتیب، جامعه‌شناسی ادبیات از یک جریان دوسویه سود برده است:

الف) جامعه‌شناسی، به عنوان یک رشته، هم به مسائل پژوهشی مربوط به معنا^۳ علاقه‌مند است و آن را پذیرفته (Wuthnow 1987) و هم روشهای کیفی را به خدمت گرفته است.

ب) جامعه‌شناسی ادبیات، از طریق ادغام روشهای کمی و کیفی و پرسشهای پژوهشی تجربی با پرسشهای تفسیری^۴، در جهت حوزه‌های جامعه‌شناختی بیشتر باب طبع جریان اصلی [این رشته] متحول شده است.

رویکردهای سنتی

تا همین اواخر و در حدود سال ۱۹۹۳ وندی گریزولد^۵ معتقد بود که جامعه‌شناسی ادبیات فاقد هویت رشته‌ای^۶ است و مانند جانور تک‌یاخته‌ای^۷ شکل ثابتی ندارد (1993, p.455). به طور قطع، جامعه‌شناسی ادبیات بخش حاشیه‌ای رشتهٔ جامعه‌شناسی محسوب می‌شده است. لذا، به طور کلی، در جلب آن نوع اهتمام حداکثری که برای حوزه‌های مرکزی‌تر رشته متعارف بوده ناموفق بوده است. بسیاری از پژوهشگرانی که دربارهٔ جامعه‌شناسی ادبیات قلم زده‌اند به این قلمرو به عنوان قلمروی غیرفعال نگریسته و حداکثر به انتشار یک کتاب یا مقاله، در خصوص موضوع، بسنده کرده‌اند. این امر، متقابلاً، ساختاریابی و توسعهٔ این بخش را با مشکل رو به رو کرده است. با این وجود، میزان پژوهشهای جامعه‌شناختی انجام‌شده دربارهٔ ادبیات و رابطهٔ ادبیات با الگوها و فرآیندهای اجتماعی شگفت‌آور است.

نظریهٔ بازتاب^۸

به طور معمول، چشم‌انداز اصلی برای جامعه‌شناسانی که در ادبیات پژوهش می‌کنند استفاده از ادبیات برای

3. meaning

4. hermeneutic

5. Wendy Griswold

6. nonfield

7. amoeba

8. reflection theory

9. implicit reflection

10. Ally McBeal

بازنمایی^{۱۴} جنسیت در ادبیات کودکان می‌پردازد؛ برای نمونه، Grauerholz and Pescosolido 1989. تحقیق مجاب‌کننده‌ای که از شاهد ادبی الگوهای اجتماعی دفاع می‌کند اینک نیازمند آن است که، از طریق توجه به داده‌های مقایسه‌ای در طول زمان و مکان (برای مثال، Long 1985) و بررسی روندهایی که اجتماعیات را وارد ادبیات می‌سازد (به عنوان نمونه، Corse 1997)، به دقت مشخص نماید که چگونه و چرا نوع خاصی از الگوهای اجتماعی با ادبیات در می‌آمیزد، در حالی که بعضی دیگر از این حیثه خارج می‌مانند (به عنوان مثال، Lamont 1995).

بازتاب ساختی

یک نوع پرطرفدارتر، ولی در عین حال مسئله‌دار، بازتاب مدعی است که قالب یا ساختار کارهای ادبی است که با اجتماع در آمیخته است و نه مضمون: «کارهای موفق... آنهایی هستند که ماهیت پدیده اجتماعی را، که موضوع داستان است، با کمک قالب به نمایش بگذارند» (Candido 1995, p.XIII). جرج لوکاس^{۱۵}، مارکسیست «اومانیست»، را شاید بتوان اندیشه‌آفرین نوعی جامعه‌شناسی ادبی مارکسیستی به حساب آورد. از میان سه دسته نظریات اصلی کلاسیک، مارکسیسم یگانه نظریه‌ای است که خلق آثار زیادی را در حوزه ادبیات اجتماعی دامن زده است. لوکاس (1971) می‌گوید راز دنیای اجتماعی مؤلف نه از طریق مضمون کارهای ادبی بلکه از طریق مقولات فکری مندرج در آن گشودنی است.

گلدمن (Goldmann 1970, 1964) شاگرد برجسته لوکاس و کسی که بر جامعه‌شناسی امریکا نفوذ زیادی داشت، به مفهوم رابطه قرینه (هم اصل)^{۱۶} بین ساخت ذاتی کارهای ادبی و ساختهای اصلی زمینه

در واقع امر، ادبیات یک ابداع زبانی است، تجربه آن بیشتر نمادین و با واسطه است تا مستقیم. واقع‌نگاری ادبی^{۱۱} به طور مشخص «بر چگونگی خود به عنوان یک نماد اثر می‌گذارد» (Eagleton 1983, p. 136؛ همچنین Candido 1995, "Liberty", *even naturalist*, p. 149). این درست است که ادبیات جهان اجتماعی را به تصویر می‌کشد، اما به طور گزینشی عمل می‌کند، پیرامون برخی از جنبه‌های واقعیت گزافه‌گویی می‌کند، برخی را مغشوش جلوه می‌دهد و بعضی را به طور کلی نادیده می‌گیرد (Desan et al. 1989). استعاره بازتاب، معنای مجرد و ثابتی برای متون ادبی فرض می‌کند؛ در صورتی که، تفسیر متن امری مشروط است که به وسیله خوانندگانی فعال با توقعات و تجربیات زندگی مختص به خود که هماهنگ با ویژگیهای مربوط به متن عمل می‌کنند آفریده می‌شود تا معانی متغیری را خلق کنند. (برای مثال، Jauss 1982; Radway 1984; Griswold 1987)

با وجود نشان دادن مکرر ناکارایی رویکرد بازتاب (برای مثال، Noble 1976; Griswold 1994; Corse 1997)، چنین به نظر می‌رسد که هنوز رویکرد ادبیات، به عنوان آیین تمام‌نمای جامعه، شیوه تفکر غالب درباره توضیح علل دلبستگی جامعه‌شناسان- و حتی بسیاری از مردم- به ادبیات است. گروههای آموزشی جامعه‌شناسی، برای تدریس دروس ادبیات و انواع خاصی از مقالات منتشر شده در مجلاتی که دلبستگی اصلی آنها بیشتر روشنگری پیرامون برخی نظریه‌های جامعه‌شناسی یا مشاهده‌گری^{۱۲} با کمک مدرک ادبی است تا خود جامعه‌شناسی ادبیات، یک رویکرد نسبتاً ابتدایی بازتاب را به خدمت می‌گیرند (برای مثال، کوربت^{۱۳} در مقاله خود، ۱۹۹۴) برای تدریس دروس جامعه‌شناسی کار و شغل، خواندن رمانهایی که در آن مأموران کانونهای اصلاح و تربیت به تصویر کشیده شده‌اند را توصیه می‌کند؛ و با جریان بی‌وقفه‌ای از مقالات به بررسی شیوه

11. literary realism
13. Corbett
15. George Lukács

12. observation
14. portrayal
16. homologous

تحمیل شده به مخاطب منفعل با واسطه ماشین «صنعت» فرهنگی سرمایه‌داری می‌دانست، قوت گرفت (به عنوان مثال، Horkheimer and Adorno 1972). تحلیل لاندهال (Lowenthal (1961) 1968) از زندگینامه‌های مندرج در مجلات عامه‌پسند نشان می‌دهد که، با رایج شدن چاپ زندگی خصوصی ستارگان سینما و چهره‌های ورزشی، توجه به گذران اوقات فراغت و چهره‌های برجسته در مقایسه با اموری مانند تولید، تجارت و موفقیت سیاسی افزایش یافته است. این رویکرد، با عمده کردن انفعال و سر به راه بودن مخاطب، فرهنگ توده را با بی‌علاقگی رو به افزایش عامه به هم مرتبط می‌سازد. تأثیر مذکور از ادبیات هم به عنوان بازتاب تغییر الگوهای اجتماعی و هم به عنوان نیرویی که الگوهای یادشده را شکل می‌دهد یاد می‌کند. اگرچه پژوهشگران، در حال حاضر، کمتر از اصطلاح فرهنگ توده استفاده می‌کنند، نقدهای مکتب فرانکفورت برای تحت تأثیر قرار دادن هرچه بیشتر جامعه‌شناسی فرهنگی معاصر کماکان ادامه دارد.

یک پاسخ به انتقاد از فرهنگ توده به وسیله استادان مکتب بیرمنگام داده شده است. این جریان تحقیقاتی با درک پیشین از مفهوم فرهنگ، به عنوان منبع قدرت، اشتراک نظر دارد؛ اما به طور وسیعی بر ظرفیت مشارکت فعال دریافت‌کنندگان فرهنگی تأکید می‌کند. پژوهش در سنت مکتب بیرمنگام عمدتاً به رویکردهای فمینیستی منجر شد و نشان داد که چگونه مخاطبان انبوه سبکهای مختلف فرهنگی عامه ممکن است درگیر مقاومت شوند و بحثهای پیشین سلطه فرهنگی را زیر سؤال ببرند (برای مثال، Hall et al, 1980; Hebdige 1979). این

اجتماعی مؤلف اشاره می‌کند. گلدمن توجهش را به آثار برجسته‌ای که مطالعه کرده بود با این اظهار توجیه می‌کند که کارهای کم‌اهمیت در بیان شفافیت لازم از ساخت، که به جامعه‌شناسان اجازه می‌دهد تا همساختیهایی که مثلاً در کارهای راسین و پاسکال (Racine and Pascal 1964)، ارائه می‌شود را مشاهده کنند، موفق نیستند. در دهه ۱۹۶۰، لوئیس آلتوسر^{۱۷} با سلطه سنت حاکم لوکاسی، بعضاً از طریق تأکید بر استقلال ادبیات، به چالش پرداخت. بدین‌گونه، کار گلدمن، با وجود شهرتی که در زمان انتشار به دست آورده بود، با ظهور نظریه‌هایی که معتقد نبودند ادبیات متضمن معنایی واحد و آن هم قابل تقلیل به عبارت آگاهی طبقاتی است، افول کرد.

تمایز فرهنگ ممتاز^{۱۸} از فرهنگ عامه^{۱۹}

جامعه‌شناسان، در ایالات متحده، به طور سنتی پژوهش در فرهنگ ممتاز را به عهده متخصصین ادبیات، هنر و موسیقی گذاشته‌اند. این نگرش تا اندازه‌ای محصول مشکلی است که جامعه‌شناسان در ارزشیابی زیبایی‌شناسانه^{۲۰} داشتند. جالب آن است که فرهنگ عامه نیز برای آنها چندان ارزش عطف توجه و پژوهش نداشت. در عین حال، تا آنجا که جامعه‌شناسان به ادبیات توجه کرده‌اند بیشتر به ادبیات فرهنگ ممتاز گرایش داشته‌اند. این تمایل بعضاً ناشی از جهت‌گیری مارکسیستی بسیاری از جامعه‌شناسان اولیه ادبیات بوده است. مارکسیسم به ادبیات به عنوان بخشی از روبنای ایدئولوژیک نگاه می‌کند که، بر بستر آن، ادبیات نخبگان افکار حاکم را تشکیل می‌دهد. آنها معتقدند که فرهنگ، به طور کلی، در خدمت مشروعیت‌بخشی به منافع طبقات حاکم است.

توجه به ادبیات فرهنگ ممتاز، با مکتب فرانکفورت، که فرهنگ توده^{۲۱} را نیروی ویرانگر و

17. Louis Althusser

18. high culture

19. popular culture

20. aesthetic

21. mass

بنیانگذاری بخش فرهنگی انجمن جامعه‌شناسی امریکا- که هم اینک با داشتن بیش از هزار عضو یکی از بزرگترین بخشهای انجمن محسوب می‌شود- آغاز شد. این دلبستگی رو به افزایش به فرهنگ به آن اندازه به علاقه‌مندی به جامعه‌شناسی ادبیات دامن نزد، هر چند در مجموع به خلق فضای مناسبی برای پیشبرد کارهایی در این قلمرو و اهمیت دادن به تحقیق در این حیطة کمک کرد.

خانم گریزولد را می‌توان چهره برجسته معاصر مطالعات جامعه‌شناختی ادبیات در ایالات متحده محسوب کرد. کارهای اولیه او (Griswold 1981, 1983, 1987) زمینه را برای هم نهاد^{۲۸} جدیدی فراهم ساخت که هم معنای ادبی را جدی می‌گیرد و هم، در حالی که به اطلاعات تجربی مورد نیاز رشته‌های مختلف عنایت دارد، به متغیرهای فرا-متنی^{۲۹} اهمیت می‌دهد. با ایجاد تعادل میان ادعاهای غالباً متعارض، گریزولد به مطالعه ادبیات در عمیقترین مفهوم جامعه‌شناختی آن دامن می‌زند. دقت نظر او نسبت به چیزی که آن را «پوزیتیویسم‌گذرای ساده‌لوحانه»^{۳۰} می‌نامد (Idem 1990, p. 1580)، به جامعه‌شناسی ادبیات نزد سایر جامعه‌شناسان اعتبار بخشیده و قدرت بی‌نظیر جامعه‌شناسی ادبیات را در میان سایر محققان غیر جامعه‌شناس برجسته ساخته است. او از طریق نوشته‌هایش، در مجله امریکایی جامعه‌شناسی^{۳۱} و مجله نقد و بررسی جامعه‌شناسانه امریکا^{۳۲}، جامعه‌شناسی ادبیات را نسبت به گذشته پرآوازه‌تر کرده است.

22. hierachical dichotomy

23. implicit reflectionist

24. Coser

25. American Sociologists Association

26. *Teaching Sociology with Fiction*

27. Afrocentric

28. synthesis

29. extratextual

30. provisional, provincial positivism

31. *American Journal of Sociology*

32. *American Sociological Review*

علاقه‌مندی به مقاومت و فعالیت معناسازی خوانندگان به عنوان جریان اصلی تحقیق، خصوصاً برای مطالعه فرهنگ عامه، باقی مانده است (برای مثال، Radway 1984). تداوم معنادار تمایز بین فرهنگ عامه و فرهنگ ممتاز در حال حاضر مورد بحث و تردید است، زیرا عده‌ای اعتقاد دارند که دوگانگی سلسله‌مراتبی^{۲۲} بیش از این نمی‌تواند مفهوم‌سازی مؤثری از تفاوت‌های فرهنگی به حساب آید. (به عنوان مثال، Crane 1992; DiMaggio, 1987)

جامعه‌شناسی از طریق ادبیات

آخرین شکل سنت توجه جامعه‌شناسانه به ادبیات نیز از نوعی رویکرد بازتاب‌گرایی پنهان^{۲۳} ریشه می‌گیرد. این قبیل کارها به ادبیات به عنوان سرمشق مفاهیم و نظریه‌های جامعه‌شناختی نگاه می‌کند یا از آن به عنوان داده‌هایی مانند سایر داده‌ها بهره می‌گیرد. در حالی که تأثیر ۱۹۷۲ کوسر^{۲۴} سنت قبلی را برجسته می‌سازد، نشریه اخیر انجمن جامعه‌شناسان امریکا (ASA)^{۲۵} تحت عنوان تدریس جامعه‌شناسی با استفاده از ادبیات داستانی^{۲۶}، تداوم ژانر را نشان می‌دهد. نمونه‌های مورد اخیر، در مجموع، فراوان و از جمله مشتمل است بر مقاله‌ای که ادعاهای آفریقامدارها^{۲۷} و فمینیست‌های معاصر، در مورد متفاوت بودن مواضع شناخت‌شناسانه در بین جنسیت و نژاد بر اساس تفاوت دانش خوانندگان بزرگسال از رمان، را بررسی می‌کند (Clark and Morris 1995). چنین تأثیری ماهیت میانجی‌گرانه واقعیت ادبی را در نظر نمی‌گیرد. در عین حال، باید توجه داشت که این بحثها، با وجود فراگیر بودنشان، کاملاً موضوع جامعه‌شناسی ادبیات محسوب نمی‌شوند.

پیشرفت‌های جامعه‌شناختی

دهه ۱۹۸۰ شاهد نهادی شدن مطالعات جامعه‌شناختی موضوعات و فرایندهای فرهنگی بود، که عمدتاً با

حوزه کار می‌کنند نزدیک است. ژانت ولف^{۳۴}، اگرچه بیشتر به هنرهای تجسمی می‌پردازد تا ادبیات، همواره با دانشجویان جامعه‌شناسی فرهنگ در چالش بوده است تا وادارشان سازد متن و زیباشناختی را جدی بگیرند و آنها را با سنتهای خود، خصوصاً در زمینه‌های اجتماعی و تاریخی، گره بزنند (برای مثال، Wolff 1992، همچنین به تأثیر Becker، به نقل از Candido 1995, P.XI). پریسیلا پارکهورست کلارک^{۳۵}، در کنار نوشته‌های هنجارگذارش^{۳۶} برای ارتقای جامعه‌شناسی ادبیات (از جمله، Clark 1987)، با مطالعه همزمان آثار و نویسندگان خاص و تحلیل ریزه‌کاریهای نهادهای ادبی و فرایندهای اجتماعی، وسیعاً درباره فرهنگ ادبی فرانسه قلم زده است (idem 1982). کورس (Corse 1995, 1997) جزئیات بازخوانی‌اش از سه نوع از رمانهای امریکایی و کانادایی را با توجهی تاریخی بر اصول نقد ادبی و آثار اصیل ملل یادشده و یک تحقیق میدانی خاص صنعت چاپ و نشر درهم می‌آمیزد تا تصویر جامعی از الگوهای ادبی درون ملی و تبیین آن به دست دهد. این پژوهشها به چند رویکرد مهم که طی بیست سال اخیر شکل گرفته‌اند متکی هستند.

تولید فرهنگ

رویکرد تولید فرهنگی اولین الگوی جدید تجدید حیات مطالعه فرهنگ در جامعه‌شناسی بود. منشأ این رویکرد به علاقه چند جامعه‌شناس مشهور سازمانها به مطالعه در حوزه جامعه‌شناسی فرهنگ (Hirsch 1972; Peterson 1976 برمی‌گردد (برای مثال، استادان یادشده نشان دادند که تولید و توزیع

کار گریزولد (idem 1981)، با نقد نظریه بازتاب و از زاویه توجه این نظریه به عمق معنا، آغاز و اهمیت متغیرهایی مانند قانونگذاری مالکیت معنوی را برای تبیین تنوع کتابهای موجود در بازار نشان داد. گریزولد، در دومین پروژه خود (idem, 1986, 1983)، به بررسی عوامل تعیین‌کننده رونق‌یابی فرهنگی پرداخت و مدعی شد که نمایشهای عصر الیزابت غالباً زمانی احیا می‌شوند که شرایط اجتماعی روز با مضامینی که نمایشهای یادشده از آن صحبت می‌کنند نزدیک شود. در سال ۱۹۸۷، گریزولد به انتشار نتایج سومین پروژه خود، که عمدتاً بر دریافت جدیدی از رویکرد فرهنگی متمرکز شده بود، پرداخت. در این کار ابداعی، او از نقد و بررسیهای منتشرشده به عنوان داده‌های دریافت^{۳۳} استفاده کرد. این داده‌ها به گریزولد (idem 1987) کمک کرد تا به موضوع دریافت در طول زمان و بر روی سه دسته از مخاطبان کاملاً ناهمگن بپردازد - یک راهبرد در وهله اول غیرممکن و در وهله دوم بسیار گران‌قیمت از این بابت که می‌بایست، با استفاده از مصاحبه، داده‌هایی در مورد تفسیر مخاطب گردآوری می‌شد. دهه ۱۹۹۰ شاهد پروژه بزرگ مقیاس گریزولد (idem 1992) بر روی دنیای ادبی نیجریه بود- پروژه‌ای که گریزولد را به علایق اولیه‌اش در مورد ناسیونالیسم و ادبیات برگرداند. تأثیر گریزولد بر جامعه‌شناسی ادبیات بسیار نتیجه‌بخش بوده است؛ زیرا او هم به طور منظمی رویکردهای روش‌شناسانه‌ای برای پژوهش در ادبیات و سایر محصولات فرهنگی به دست داده است و هم تحقیقات بسیار او توجه به معنا و ثروتهای پنهان بی‌نظیری را که در متون ادبی نهفته است همراه با توجه مشابهی به زمینه اجتماعی، بازیگران، سازمانها، و رفتارهای اجتماعی محاط بر متون در هم آمیخته است.

گریزولد در علاقه به پیوند متن ادبی با زمینه اجتماعی تنها نیست و با افراد دیگری که در این

33. reception

34. Janet Wolff

35. Priscilla Parkhurst Clark

36. normative

چاپ، شبکه کنشهای متقابل اجتماعی به وجود آورنده زیربنای تصمیم‌گیریهایی مربوط به چاپ و نشر، و عوامل اصلی محدودکننده انتشارات، خصوصاً شرایط اجتماعی و تاریخی، چگونه بر تنوع کتابهای در دسترس عموم تأثیر می‌گذارند.

پیترسون (Peterson 1985) شش عامل محدودکننده صنعت چاپ و نشر را برمی‌شمارد. برزین (Berezin 1991) بلایی را که رژیم فاشیستی ایتالیا در دوره موسولینی، از طریق تولید بوروکراتیک، بر سر تئاتر می‌آورد افشا می‌کند. علاقه لانگ (Long 1986) به بررسی تاریخی تمرکز اقتصادی در صنعت چاپ و نشر معطوف می‌شود. او ادعا می‌کند که برقرار کردن رابطه ساده بین تمرکز و توده‌وارسازی⁴¹ برای فهم صنعت نشر معاصر کافی نیست؛ هر چند، به عنوان بخشی از یک پروژه بزرگ، رادوی (Radway 1984)، لانگ (Long 1985) و کورس (Corse 1997) نیز به تحلیل صنعت نشر و تغییرات آن به عنوان زمینه‌ای برای فهم ویژگیهای ادبی خاص پرداخته‌اند. رادوی موضوع رونق بازار انبوه⁴² کتاب جلد شومیز و بازاریابی برای داستانهای کلیشه‌ای را دنبال می‌کند تا به تبیین موفقیت ژانر عاشقانه کمک کند (Radway 1984, Chapter 1). لانگ (Long 1985, Chapter 2) به اهمیت تغییرات دوران پس از جنگ جهانی دوم در چاپخانه‌ها و جمعیت نویسندگان می‌پردازد. او در تحلیلش از تغییر سیمای موفقیت، که در رمانهای پرخواننده مطرح شده است، نقش تبیینی درجه اول را به تغییرات در زمینه اجتماعی وسیع‌تر می‌دهد. کورس (Corse 1997, Chapter 6) در

محصولات فرهنگی در چارچوب تنظیمات مجموعه سازمانی و نهادی خاصی صورت می‌گیرد. این تنظیمات، با واسطه قرار گرفتن بین مؤلفان و مخاطبان، هم تنظیم محصولات فرهنگی موجود و هم مضمون آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. چنین ادعایی در تضاد مطلق با برداشت غیرجامعه‌شناسانه قبلی از محصول هنری است، که هنرمندان را به مثابه گوشه‌گیرانی احساساتی و عاشق‌پیشه و نبوغهایی که به سختی با جهان اجتماعی پیوند خورده‌اند در نظر می‌گرفت. هنر، از این دیدگاه، محصول تنها یک هنرمند است و مضمون کارهای هنری و دامنه کارهای موجود با دید فرد هنرمند تبیین می‌شود. اثر شاخص بکر، با عنوان *جهانهای هنر*³⁷ (Becker 1982) چنین برداشتهای فردی را از محصولات فرهنگی - حداقل در تحقیقات جامعه‌شناسی - قاطعانه رد می‌کند. پژوهشگران سنت تولید فرهنگی، با قاطعیت، نشان داده‌اند که حتی ضداجتماعی‌ترین هنر عزلت‌گرا در چارچوب دنیای هنری‌ای کار می‌کند که قواعد هنری را فراهم می‌کند، که به خواننده اجازه می‌دهد آن را رمزگشایی کند. هنرمندان در جرح و تعدیل و یا حتی رد این قواعد مختارند، اما، به هر حال، خود قواعد جزء تفکیک‌ناپذیر بافت تأثیر هنری‌اند. جهانهای هنر همین‌طور مواد حمایت از هنرمندان و سیستمهای پرداختی را مهیا می‌سازند که هنرمندان می‌توانند برای تولید آثارشان روی آن حساب کنند.

سازمان اجتماعی دنیای ادبی و صنعت نشر به نقطه‌ای کانونی برای بررسی‌های جامعه‌شناختی از زاویه رویکرد تولید فرهنگی تبدیل شدند. والتر پاول³⁸، با رساله‌اش، پروژه تحقیقاتی گسترده‌ای را پایه‌گذاری کرد، که با آثاری مانند *کتابها: فرهنگ و تجارت نشر*³⁹ (Coser et al 1982) و *شناخت صنعت چاپ*⁴⁰ ادامه یافت (Powell 1985). این جریان تحقیق نشان می‌دهد که متغیرهای تولید، مانند سطح رقابت در صنعت

37. *Art Worlds*

38. Walter W. Powell

39. *Books: The Cultural and Commerce of Publishing*40. *Getting into Print*

41. massification

42. mass-market

تنها به عنوان فرایند دیالکتیکی تولید و دریافت به شکلی که وزن برابری به متن و خواننده داده شود قابل فهم است.» حال آن‌که، دلمشغولی اصلی ایسر در اثر ۱۹۷۸ وی، صرفاً عمل خواندن است.

تأثیر اندیشه‌آفرین جنیس رادوی (Radway 1984)، خواندن داستانهای عاشقانه^{۴۸}، نظریه دریافت را همراه با موضوع مورد علاقه و کانونی آن، یعنی تفسیر مخاطب^{۴۹}، به بسیاری از جامعه‌شناسان امریکایی و استادان دیگر رشته‌های مربوط معرفی کرد. تأثیر رادوی برای آنهایی که از قبل با کار نظریه‌پردازان دریافت آشنایی داشتند، ظرفیت این رویکرد را در جامعه‌شناسی ادبیات برجسته‌تر ساخت. مصاحبه‌های رادوی با خوانندگان «معمولی» رمانهای دارای ژانر عاشقانه (ibid) تفسیرهای چندجانبه، مراحل مقاومت، بینش بنیادی در استفاده ادبی و جنسیت در ژانر را، که قبلاً موضوعاتی بی‌اهمیت برای توجه عالمانه محسوب می‌شدند، آشکار ساخت.

نظریه دریافت به خلق جریان ثمربخشی از تحقیق در جامعه‌شناسی ادبیات انجامیده است. لانگ (Long 1987) به بررسی کتابخوانی گروهی زنان و رد یا قبول آنها از قدرت فرهنگ سنتی در گزینش و تفسیر کتابهای برگزیده پرداخته است. هاوارد و آلن، (Howard and Allen 1990) برای فهم اینکه چگونه جنسیت بر دریافت تأثیر می‌گذارد، به مقایسه تفسیرهای خوانندگان مرد و زن در مورد دو داستان کوتاه پرداخته‌اند. اگر چه آنها تفاوت‌های تفسیری قابل توجهی منحصراً بر اساس جنسیت به دست نیاوردند،

یک مطالعه درون‌ملی از کانادا و ایالات متحده اظهار می‌دارد که صنعت نشر امریکا، به دلیل وسعت بازار و انبوهی جمعیت، بر این صنعت در کانادا تفوق پیدا کرده است. صنعت نشر کانادا عمدتاً به بازوی توزیعی این صنعت در امریکا تبدیل شده است و این علی‌رغم حمایت و یارانه‌های دولت و دیگر تلاشهایی است که برای تقویت صنعت نشر کانادا صورت می‌گیرد. نتیجه آنکه رمان‌های امریکایی بازار کانادا را اشباع کرده‌اند. (ibid, pp. 145-154).

یکی از موضوعات عمده مورد توجه رویکردهای تولید، جنسیت است. تاکمن (Tuchman 1989) روی آوردن نویسندگان مرد به حوزه نشر رمان بریتانیا، که قبلاً در خلال سالهای پایانی قرن نوزدهم در اختیار زنان بوده است، را پس از سودبخش شدن آن تحلیل کرده است. راجرز (Rogers 1991) در تلاشی جسارت‌آمیز برای بنیانگذاری پدیدارشناسی جامعه‌شناسی ادبی، ساختاریابی جنسی نویسندگان و خوانندگان را زیر ذره‌بین قرار می‌دهد. تحلیل شبکه روزن‌گرن (Rosengren 1983) از فهرست نویسندگان^{۴۳}، در کنار سایر یافته‌ها، حاکی از استمرار نظام ادبی تحت هدایت نویسندگان زن است.

نظریه دریافت^{۴۴} و بحث مخاطب

دومین تحول اساسی در جامعه‌شناسی ادبیات زمانی رخ داد که جامعه‌شناسان با آثار نظریه‌پردازان آلمانی دریافت آشنا شدند. نظریه دریافت و برخی کارهای مشابه دیگر توجه اهل فن را به سوی کنش متقابل متن و خواننده سوق داد. چهره‌های برجسته اواخر دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ آلمان، هانس روبرت جاس^{۴۵} و ولفگانگ ایسر^{۴۶} بودند. در تأثیر بسوی زیبایی‌شناختی دریافت^{۴۷} (Jauss 1982)، جاس برهان کلیدی خود را با این مضمون مطرح می‌کند: «ادبیات

43. authorial references

44. Reception Theory

45. Hans Robert Jauss

46. Wolfgang Iser

47. *Towards an Aesthetic of Reception*

48. *Reading the Romance*

49. audience interpretation

در باره تفاوت‌های مبتنی بر سطح به سلیقه [مخاطب]، مفهوم سرمایه فرهنگی و عادات، و بررسی وجه تمایز میان حوزه‌های تولید محدود شده و بزرگ‌مقیاس به شدت تفکر جامعه‌شناختی را تحت‌تأثیر قرار داده است. بوردیو (idem 1984) نشان داده است که چگونه تفاوت در قابلیت‌های قضاوت زیباشناختی به بازتولید ساخت طبقاتی کمک می‌کند. این امر بر شرایطی که تحت آن انواع فرهنگ تولید، تفسیر و ارزشیابی می‌شود، به طور اساسی، تأثیر می‌گذارد (idem 1993). بینش‌های نظری بوردیو الهام‌بخش بسیاری از جامعه‌شناسان بوده است، هر چند تعداد معدودی از آنها در این حیطه کار کرده‌اند. برای مثال، کورس (Corse 1997) کاربرد ادبیات فرهنگ ممتاز در برنامه‌های معطوف به ملت‌سازی⁵⁰ نخبگان را بررسی کرده است. هالی (Halle 1992) به تفاوت‌های طبقاتی در نشان دادن و مصرف ژانرهای هنری در خانواده توجه کرده است و دیماجیو و مِر (DiMaggio and Mohr 1985) بین سرمایه فرهنگی و همسرگزینی همبستگی برقرار کرده‌اند. مصرف فرهنگی و بهره‌وری⁵¹ نیز بر اساس تقسیماتی غیر از طبقه (مثلاً جنس، نژاد و قومیت) لایه‌بندی شده‌اند. به استثنای چند کاری که در خصوص جنسیت انجام شده است، مقولات مذکور در مقایسه با مقوله طبقه در جامعه‌شناسی ادبیات کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند (برای مثال، Simonds and Rothman 1992; Wolff 1990; Radway 1984).

بوردیو، همچنین، نیاز به فهم جامعه‌شناختی

50. life experience

51. pervasive gender-makings of social context

52. Nadine Gordimer

53. thin culture

54. *Lolita*

55. Vladimir Nabokav

56. Zora Neale Hurston

57. *Their Eyes Were Watching God*

58. nation-building

در عوض متوجه تفاوت‌های چشمگیری براساس تجربه زندگی⁵² شدند. بنا به اظهار آنها، جنسیت به طور غیرمستقیم و از طریق نشانه‌گذارهای جنسی فراگیر زمینه اجتماعی⁵³ بر تفسیر اثر می‌گذارد (idem 1990, p. 549). دی‌وال (DeVault 1990) به مقایسه مطالعه حرفه‌ای با شیوه مطالعه خودش از رمان نادین گوردیمر⁵⁴ می‌پردازد تا ماهیت جمعی و جنسی دریافت را نشان دهد. لیخترمن (Lichterman 1992) با خوانندگان کتابهای خودآموز مصاحبه کرده است تا روشن سازد چگونه چنین کتابهایی، که او از آنها به عنوان فرهنگ کم مایه⁵⁵ یاد می‌کند، خوانندگان را در زندگی شخصیشان کمک می‌کند بدون آن که از آنها اکتفا به تمامی جدی در عمل به توصیه‌های کتاب طلب نماید.

گریزولد (Griswold 1987)، به نحو خلاق، از دیدگاه دریافت برای مطالعه دامنه ملی نقدهای منتشره تک‌مؤلف استفاده کرد و خط ثمربخش تحقیقاتی دیگری را بازگشود. بیما و فاین (Bayma and Fine 1996) نقدهای دهه ۱۹۵۰ بر *لولیتا*⁵⁶، اثر ولادیمیر نابوکوف⁵⁷، را تحلیل کردند تا نشان دهند که چگونه کلیشه‌های فرهنگی زمان درک منتقدان از شخصیت داستان را شکل بخشیده است. کورس و گریفین (Corse and Griffin 1997) با تحلیل تاریخچه دریافت رمان زورا نیل هورستون⁵⁸، با عنوان *چشمان آنها خدا را تماشا می‌کرد*⁵⁹، جایگاه‌های رمان در طول زمان را بررسی می‌کنند و با دقت نظر خاصی نشان می‌دهند که چگونه راهبردهای تفسیری مختلفی برای قوی یا ضعیف جلوه دادن رمان در دسترس منتقدان قرار دارد.

قشربندی

رابطه میان محصولات فرهنگی و نظام قشربندی قلمرو در حال رشدی است که توجه زیادی را به خود جلب کرده است. شاید چهره برتر این جریان پیر بوردیو (Bourdieu 1984, 1993) باشد که تحلیل او

می‌شود (مثلاً بحث ولفورس (Wahlforss 1989) دربارهٔ موفقیت داستانهای پرفروش عاشقانه به زبان فنلاندی). تفاوت‌های توصیف‌شده، در عین حال و در درجهٔ اول، بیشتر حاصل پذیرش نظریه‌ها و روشهای اروپایی به وسیلهٔ امریکاییهاست تا از طرف جریان مخالف.

یک گروه با نفوذ در جامعه‌شناسی ادبیات را می‌توان استثنائی بر قاعدهٔ تفاوت‌های تاریخی در روش‌شناسی میان جامعه‌شناسان ادبیات امریکا و اروپا به حساب آورد. گروه بازاریابی و جامعه‌شناسی کتابها^{۶۲} در دانشگاه تیل‌بورگ^{۶۳} هلند متخصص در رویکرد سازمانی برای فهم «کارکرد ادبی و سازمانهای فرهنگی ... و جنبه‌های مختلف رفتار مصرف‌کننده در رابطه با کتاب و مجلات ادبی» هستند (برای نمونه، Verdaasdonk and Van Rees 1991, p. 421؛ همینطور Janssen 1997). گروه مذکور مشتمل است بر ریس، ویراستار مجلهٔ شعرشناسی^{۶۴}، که بیشتر با زیر عنوان مجلهٔ تحقیقات تجربی در ادبیات، رسانه و هنر^{۶۵} شهرت دارد. انجمن بین‌المللی پژوهش تجربی ادبیات از کنفرانس سالیانه‌ای که به همین موضوع اختصاص دارد حمایت مالی می‌کند. (Ibsch et al. 1995).

پیامدهای گسترده‌تر

جامعه‌شناسی ادبیات برای بررسی مسائل اجتماعی پیچیده‌تر نیز کاربرد دارد. در بحث پیرامون آثار و منابع اصیل- این مسئله که چه چیزی ادبیات عالی^{۶۶}

59. use

ارزشیابی زیباشناختی را به عنوان فرایندی برجسته کرده است (برای مثال، DiMaggio 1991). اگرچه این نکتهٔ جدیدی نیست (برای نمونه، Noble 1976). جامعه‌شناسی بالأخره با ارزشیابیهای ادبی و سلسله مراتب مدون ارزش به عنوان موضوعهای قابل توجه جامعه‌شناسی کنار می‌آید. (Lamont 1987; Corse and Griffin 1997; Corse 1997).

رویکردهای بین‌المللی

قطعاً بسیاری از موضوعاتی که تا کنون بحث شدند جهانی‌اند و در وهلهٔ اول خاستگاهی اروپایی دارند. پیوسته بخشی از جامعه‌شناسی امریکا نظریهٔ اجتماعی اروپایی بوده- زیرا به هر جهت پدر جامعه‌شناسی، فردی اروپایی بوده است- اما دوره‌های کم و بیش پیوندی هم وجود دارد. به طور تاریخی، جامعه‌شناسان اروپایی در مقایسه با هم‌تایان امریکاییشان علاقهٔ بیشتری به جامعه‌شناسی ادبیات از خود بروز می‌دهند؛ به عنوان مثال، مجموعهٔ مقالات در حال انتشار در مجلهٔ بریتانیایی جامعه‌شناسی^{۶۰} موضوع جامعه‌شناسی ادبی را مورد بحث قرار می‌دهد (مثلاً، Noble 1976). دلایل علاقهٔ بیشتر اروپاییها به جامعه‌شناسی ادبیات متعدد است: نفوذ به نسبت بیشتر سنت مارکسیسم و مارکسیسم نو، تفاوت‌های روش‌شناسی که به هر دو روش کمی و کیفی مشروعیت می‌بخشد و پیوند نزدیکتر بین جامعه‌شناسی و علوم انسانی، در مقایسه با حسدورزی علمی^{۶۱} و استفادهٔ همزمان از پوزیتیویسم که معرف بخش اعظم جامعه‌شناسی امریکاست.

این تفاوت‌های تاریخی، به هر جهت، پس‌مانده‌هایی برجای می‌گذارند. رویکردهای مارکسیستی و تفسیری و روشهایی که بیشتر به علوم انسانی متمایل‌اند هنوز بیشتر در اروپا رواج دارند. برای نمونه، پذیرش بیشتری نسبت به کارهایی که به رمانهای منفرد توجه دارند می‌شود، رویکردی که به ندرت در امریکا دیده

60. *The British Journal of Sociology*

61. science- envy

62. The Marketing and Sociology of Books Group

63. Tilburg

64. *Poetics*

65. *Journal of Empirical Research on Literature, the Media and the Art*

66. great literature

خود دارند قرار می‌گیرد. رادوی (Radway 1984)، به عنوان مثال، می‌پرسد که آیا خواندن رمانهای عاشقانه به زنان می‌آموزد که تنها از طریق ازدواج پدرسالار باید توقع کامیابی داشته باشند - و نشان می‌دهد که پاسخ مثبت است. کورس (Corse 1997) اظهار می‌دارد که خواندن رمانهای پرآوازه و اصیل^{۷۳} به شکل‌گیری هویت ملی و احساس همبستگی در بین خوانندگان متفرق کمک می‌کرده است. گریزولد (Griswold 1992) توضیح می‌دهد که چگونه رمان روستایی^{۷۴} به یک حس قدرتمند و، در عین حال، از لحاظ تاریخی مظنون هویت نیجریه‌ای می‌انجامد. پرسش تأثیر خواندن - و پرسش مرتبط بهره‌وری ادبی - برای جامعه‌شناسی ادبیات تمام‌عیار، یک سؤال اساسی است. اگر چه تحولات اخیر ما را به پاسخ نزدیک کرده است، اینها پرسشهایی کلیدی‌اند که جامعه‌شناسی ادبیات باید در آینده به آنها پاسخ گوید.

منابع

- Albrecht, Milton C. (1954), "The Relationship of Literature and Society", *American Journal of Sociology* 59: 425-36;
- Bayma, Todd, and Gary Alan Fine (1996), "Fictional Figures and Imaginary Relations", *Studies in Symbolic Interaction* 20:165-78;
- Becker, Howard S. (1982), *Art Worlds*, Berkeley: University of California Press;
- Berezin, Mabel (1991), "The Organization of Political Ideology", *American Sociological Review* 56:639-51;
- Bourdieu, Pierre (1984), *Distinction*, transl. Richard Nice. Cambridge, Mass.: Harvard University Press;

67. extraliterary

68. cartoon

69. rap

70. William Bennett

71. *Books of Virtues*

72. cyberpunk (پانک رایانه‌ای؟)

73. canonical novels

74. village novel

و بنابراین الزامی برای مدارس محسوب می‌شود - هر دو طرف فرض می‌کنند که خواندن X از جهاتی متفاوت از خواندن Y است؛ و گرنه، دیگر مهم نیست که چه درس داده می‌شود. جامعه‌شناسی ادبیات فرایند شکل‌گیری آثار اصیل را آشکار می‌کند و کمک می‌کند تا توضیح داده شود که چرا فقط کتابهای معینی مورد ستایش قرار می‌گیرند (Corse 1997; Corse and Griffin 1997). جامعه‌شناسی ادبیات نگاه روشنگرانه‌ای دارد بر فرایند مرجعیت فرهنگی و تلاش می‌کند تا مشخص نماید چه کسی صاحب مرجعیت فرهنگی می‌شود و چگونه (DiMaggio 1991). همچنین کوشش می‌نماید تا، از طریق اینکه چگونه مخاطبان مختلف برداشتهای متفاوتی از متون خاص دارند، فعالیتهای معناسازی خوانندگان را توضیح دهد (Griswold 1987). مطالعات جامعه‌شناختی می‌توانند در تبیین اینکه چرا مردم می‌خوانند، از خواندن چه چیزی عایدشان می‌شود و خواندن چگونه بر زندگی‌شان تأثیر می‌گذارد بسیار راهگشا باشند. اهمیت جامعه‌شناسی ادبیات در بحث‌های مربوط به آثار اصیل و برهان بنیادین آن در رابطه با اهمیت ساختها و فرایندهای برون ادبی^{۷۷} را می‌توان در علاقه‌رو به افزایشی که استادان خارج از قلمرو جامعه‌شناسی به متغیرهای جامعه‌شناختی و مطالعه ادبیات نشان می‌دهند یافت. (Tompkins 1985; Lauter 1991)

یکی دیگر از حوزه‌های مورد علاقه جامعه‌شناسان ادبیات بحث پیرامون تأثیر رسانه‌ای است؛ بحثهایی مانند اینکه آیا تماشای فیلمهای پویانمایی^{۷۸} خشونت‌آمیز، کودکان را به رفتار خشونت‌بار و می‌دارد یا خیر. این بحث - و بحثهای مشابه دیگر مثلاً درباره‌ی خطر موسیقی شاد و سبک رپ^{۷۹} یا اهمیت داشتن خواندن کتاب ویلیام بنت^{۸۰}، با عنوان کتاب فضیلت،^{۸۱} تا سایبر پانک^{۸۲} و یا واهمه از گپ اینترنتی - در ثقل سؤال اساسیتری مبنی بر اینکه هنر و فرهنگ چه تأثیری بر مخاطبان

- N.J.: Princeton, University Press;
- Clark Priscilla Parkhurst** (1982), "Literature and Sociology", In Jean-Pierre Barricelli and Joseph Gibaldi, eds., *Interrelations of Literature*. New York: Modern Language Association;
- (1987), *Literary France: The Making of a Culture*. Berkeley: University of California Press;
- Clark, Roger, and Leanna Morris** (1995), "Themes of Knowing and Learning in Recent Novels for Young Adults." *International Review of Modern Sociology* 25(1):105-123;
- Corbett, Ronald P., Jr.** (1994), "Novel' Perspectives on Probation: Fiction as Sociology." *Sociological Forum* 9:307-114;
- Corse, Sarah M.** (1995), "Nations and Novels: Cultural Politics and Literary Use." *Social Forces* 73:1279-1308;
- (1997), *Nationalism and Literature: The Politics of Culture in Canada and the United State*. Cambridge, Eng.: Cambridge University Press;
- Corse, Sarah M , and Monica D. Griffin** (1997), "Reception, Evaluation, and African-American Literary History: Re-Constructing the Canon." *Sociological Forum* 12:173-203;
- Coser, Lewis** (1972), *Sociology through Literature*, 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall;
- Coser, Lewis , Charles Kadushin, and Walter W.Powell** (1982), *Books: The Culture and Commerce of Publishing*. New York: Basic Books;
- Crane, Diana** (1992), "High Culture versus Popular Culture Revisited". In Michèle Lamont and Marcel Fournier, eds., *Cultivating Differences*. Chicago: University of Chicago Press;
- De Staël, Madame** (Anne Louise-Germaine), [1800],(1998), *De la littérature considérée dans ses rapports avec les institutions sociales*. Paris: Idols." In *Literature, Popular Culture, and Society* Palo Alto, Calif.: Pacific Books;
- Lukács, Georg** (1971), *History and Class Consciousness*. London: Merlin Press;
- Noble, Trevor** (1976), "Sociology and Literature." *British Journal of Sociology* 27:211-224;
- Peterson, Richard A., ed.** (1976), *The Production of Culture*. Beverly Hills, Calif.: Sage;
- (1985), "Six Constraints on the Production of Literary Works." *Poetics* 14:45-67;
- Powell, Walter W.** (1985), *Getting into Print: The Decision-Making Process in Scholarly Publishing*. Chicago: University of Chicago Press;
- Radway, Janice** (1984), *Reading the Romance*. Chapel Infomédia Communication;
- Desan, Philippe, Priscilla Parkhurst Ferguson, and Wendy Griswold, eds.** (1989), *Literature and Social Practice*. Chicago : University of Chicago Press;
- DeVault, Marjorie L.** (1990) "Novel Readings." *American Journal of Sociology* 95:887-921;
- DiMaggio, Paul** (1987), "Classification in Art." *American Sociological Review* 52:440-455;
- (1991), "Social Structure, Institutions, and Cultural Goods." In Pierre Bourdieu and James S. Coleman eds., *Social Theory for a Changing Society*. Boulder, Col: Westview;
- DiMaggio, Paul and John Mohr** (1985), "Cultural Capital, Educational Attainment, and Marital Selection." *American Journal of Sociology* 90:1231-1261;
- Eagleton, Terry** (1983), *Literary Theory: New York*: Basil Blackwell;
- Goldmann, Lucien** (1964), *The Hidden God*. London: Routledge and Kegan Paul;
- (1970), "The Sociology of Literature," In Milton Albrecht, James H. Barnett, and Mason Griff, eds., *The Sociology of Literature*. New York: Praeger;
- Grauerholz, Elizabeth, and Bernice A. Pescosolido** (1989), "Gender Representation in Children's Literature." *Gender and Society* 3:113-125;
- Griswold, Wendy** (1981), "American Character and the American Novel." *American Journal of Sociology* 86:740-765;
- (1983), "The Devil's Techniques." *American Sociological Review* 48:668-680;
- (1986), *Renaissance Revivals*. Chicago: University of Chicago Press;
- (1987), "The Fabrication of Meaning." *American Journal of Sociology* 92: 1077-1117;
- (1990), "A Provisional, Provincial Positivism: Reply to Denzin." *American Journal of Sociology* 95:1580-1583;
- (1992), "The Writing on the Mud Wall: Nigerian Novels and the Imaginary Village." *Sociological Review* 57:709-724; *American Journal of Sociology* 97:1231-1261;
- (1993), "Recent Moves in the Sociology of Literature." *Annual Review of Sociology* 19:455-467;
- (1994), *Cultures and Societies in a Changing World*. Thousand Oaks, Calif.: Pine Forge;
- (1993), *The Field of Cultural Production*, New York: Columbia University Press;
- Calhoun, Craig** (1989), "Social Issue in the Study of Culture", *Comparative Social Research* 11:1-29;
- Candido, Antonio** (1995), *Antonio Candido: On Literature and Society*, translated , edited and with an introduction by Howard S. Becker. Princeton,

- Hall, Stuart, D. Hobson, A. Lowe, and Paul Willis** (1980), *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies*. London: Hutchinson with the Centre for Contemporary Culture Studies, University of Birmingham;
- Halle, David** (1992), "The Audience for Abstract Art." In Michele Lamont and Marcel Fournier, eds., *Cultivating Differences*. Chicago: University of Chicago Press;
- Hebdige, Richard** (1979), *Subculture: The Meaning of Style*. London: Methuen;
- Hirsch, Paul** (1972), "Processing Fads and Fashions." *American Journal of Sociology* 77:639-659;
- Horkheimer, Max, and Theodor W. Adorno** (1972), "The Culture Industry." In *Dialectic of Enlightenment*. New York: Herder and Herder;
- Howard, Judith A., and Carolyn Allen** (1990), "The Gendered Context of Reading." *Gender and Society* 4:534-552;
- Ibsch, Elrud, Dick Schram, and Gerard Steen, eds.** (1995), *Empirical Studies of Literature. Proceedings of the Second IGEL Conference, Amsterdam 1989*. Amsterdam: Rodopi;
- Iser, Wolfgang** (1978), *The Act of Reading*. Baltimore, Md.: John Hopkins University Press;
- Janssen, Susanne** (1997), "Reviewing as Social Practice." *Poetics* 24(5): 275-297;
- Jauss, Hans Robert** (1982), *Towards an Aesthetic of Reception*, transl. Timothy Bahti. Minneapolis: University of Minnesota Press;
- Lamont, Michele** (1987), "How to Become a Dominant French Philosopher." *American Journal of Sociology* 93:584-622;
- _____ (1995), "National Identity and National Boundary Patterns in France and the United States." *French Historical Studies* 19:349-365;
- Lauter, Paul** (1991), *Canons and Contexts*. Chicago: University of Chicago Press;
- Lichterman, Paul** (1992), "Self-Help Reading as Thin Culture." *Media, Culture, and Society* 14:421-447;
- Long, Elizabeth** (1985), *The American Dream and the Popular Novel*. Boston: Routledge and Kegan Paul;
- _____ (1986), "The Cultural Meaning of Concentration in Publishing." *Book Research Quarterly* 1:3-27;
- _____ (1987), "Reading Groups and the Postmodern Crisis of Cultural Authority." *Cultural Studies* 1:306-327;
- Lowenthal, Leo** (1961)1968, "The Triumph of Mass. Hill: University of North Carolina Press;
- Rogers, Mary F.** (1991), *Novels, Novelists, and Readers*. Albany, N.Y.: State University of New York Press;
- Rosengren, K.E.** (1983), *The Climate of Literature*. Report No. 5 of *Cultural Indicators: The Swedish Symbol System*. Lund: Studentlitteratur;
- Simonds, Wendy, and Barbara Katz Rothman** (1992), *Centuries of Solace: Expressions of Maternal Grief in Popular Literature*. Philadelphia: Temple University Press;
- Time* (1998), Cover (June 29);
- Tompkins, Jane** (1985), *Sensational Designs*. New York: Oxford University Press;
- Tuchman, Gaye** (with Nina E. Fortin) (1989), *Edging Women Out: Victorian Novelists, Publishers, and Social Change*. New Haven, Conn.: Yale University Press;
- Verdaasdonk, H., and C.J. van Rees** (1991), "The Dynamics of Choice Behavior towards Books." *Poetics* 20:421-437;
- Wahlforss, Jaana** (1989), "Soita minuelle, Helena!- An Interpretation of the Content and Reception of a Popular Novel." *Sociologia* 26 (4): 277-285;
- Wolff, Janet** (1990), *Feminine Sentences*. Berkeley: University of California Press;
- _____ (1992), "Excess and Inhibition: Interdisciplinarity in the Study of Art." In Lawrence Grossberg, Cary Nelson, and Paula A. Treichler, eds., *Cultural Studies*. New York: Routledge;
- Wuthnow, Robert** (1987), *Meaning and Moral Order: Explorations in Cultural Analysis*. Berkeley: University of California Press. ■